

Vergaderjaar 2022–2023

27 625

Waterbeleid

Nr. 594

BRIEF VAN DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 december 2022

Hierbij bied ik u het advies van de ambtelijke Studiegroep Grondwater aan, met de titel «Grondwater: onzichtbaar en onmisbaar».

Achtergrond

Op 20 januari 2020 heeft het Bestuurlijk Overleg (BO) Water de Studiegroep Grondwater de opdracht gegeven om gezamenlijk de grondwateropgaven in beeld te brengen, te analyseren wat er nodig is om te komen tot een duurzame instandhouding van de grondwatervoorraden (zowel kwalitatief als kwantitatief) en aanbevelingen te geven voor verbetering. De Studiegroep Grondwater heeft haar advies «Grondwater: onzichtbaar en onmisbaar» op 19 december aangeboden aan het BO Water. Zoals toegezegd aan het lid Tjeerd de Groot in het Commissiedebat Water van 24 juni 2022 ontvangt u hierbij het advies.

Advies Studiegroep Grondwater

De droge zomers van 2018, 2019, 2020 en 2022 hebben laten zien wat we eigenlijk al wisten: Er moeten keuzes gemaakt worden in het (grond)waterbeheer en het gebruik van het grondwater ten opzichte van het landgebruik. Deze keuzes zullen ingrijpend zijn, niet alles kan worden opgelost met technische ingrepen en niet iedereen kan tevreden worden geteld. Daarnaast komen er steeds meer signalen dat de grondwaterkwaliteit verslechterd (vergrijsd). Actie is nodig.

Uit de analyse van de Studiegroep Grondwater blijkt dat grondwater een onzichtbare bron is, die veelal als vanzelfsprekend wordt beschouwd. Hierdoor staat het in de lijst van opgaven vaak onderaan. In delen van ons land wordt het grondwater echter zouter, wordt het grondwater elke dag een klein beetje viezer door verontreiniging met chemische stoffen en gebruiken we op sommige plekken meer dan er wordt aangevuld, waardoor de grondwaterstand daalt. Dat is een probleem omdat grondwater belangrijk is, of eigenlijk zelfs onmisbaar.

Het heeft vele functies: de natuur en de planten en dieren die daar leven zijn er afhankelijk van, een biertje wordt ervan gebrouwen, de houten palen onder historische gebouwen blijven erin beschermd, het wordt opgepompt voor drinkwater, landbouw en industrie en we gebruiken het grondwater om onze huizen op te warmen in de winter en in de zomer te koelen.

De verantwoordelijkheden voor grondwater zijn verdeeld over gemeenten, waterschappen, provincies en het rijk, maar liggen deels ook bij huis en terreineigenaren. Dat maakt de governance complex en goede samenwerking noodzakelijk. Een andere verdeling van verantwoordelijkheden biedt echter volgens de Studiegroep niet de oplossing voor de urgente en acute problemen die nu spelen. Grondwater is traag en de grenzen zijn in zicht en plaatselijk zelfs al overschreden. Als we het grondwater voor toekomstige generaties willen veiligstellen moet nu worden gehandeld. Dat kan ook met de huidige governance.

Daarom komt de Studiegroep Grondwater met de volgende 10 adviezen om deze problematiek aan te pakken:

1. Houd grondwater vast. Zorg voor een waterbeheer en landgebruik dat is gericht op de sponswerking van de bodem;
2. Draag bij aan natuurherstel door een duurzaam evenwicht tussen grondwater en landgebruik te realiseren (inclusief drinkwaterwinning);
3. Beperk en borg kosten grondwateroverlast en -tekort via levenscyclusbenadering in bodemdalingsgevoelige gebieden;
4. Vul de grondwater-zorgplicht van gemeenten effectief in;
5. Beperk en accepteer verzilting vanuit grondwater;
6. Voorkom verdere achteruitgang grondwaterkwaliteit door bronaanpak;
7. Verhoog de handelingssnelheid door frequent te meten in het bovenste grondwater;
8. Stimuleer kennisontwikkeling en -deling op het gebied van grondwaterkwaliteit en energietransitie;
9. Verbeter vergunningverlening, toezicht en handhaving in het grondwaterdomein;
10. Zorg voor voldoende aandacht voor grondwater in beleids(instrumenten) en plannen

De Studiegroep Grondwater stelt voor om een uitvoeringsstrategie op te stellen om deze adviezen verder uit te werken en de uitvoering hiervan te borgen.

Reactie

Het BO Water heeft aangegeven ingenomen te zijn met het advies van de Studiegroep Grondwater. Het geeft de urgentie die speelt op het vlak van grondwater goed weer. Het sluit daarmee ook goed aan op de beleidsbrief Water en Bodem Sturend (Kamerstukken 27 625 en 30 015, nr. 592), die op 25 november jl. aan de Tweede Kamer is verstuurd, en lopende programma's als het Deltaprogramma Zoetwater, het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie en het programma Bodem en Ondergrond. Om er voor te zorgen dat de adviezen (binnen deze programma's) worden opgepakt heeft het BO Water gevraagd om deze uit te werken in een uitvoeringsstrategie, aan de hand waarvan ook de voortgang kan worden gemonitord.

Ik zal u op de hoogte houden van deze voortgang, via de brieven bij de waterdebatten.

De Minister van Infrastructuur en Waterstaat,
M.G.J. Harbers